

ACORDUL POPULAR ANTIFASCIST DE LA ȚEBEA DIN DECEMBRIE 1935 ȘI SEMNIFICAȚIA SA ISTORICĂ

Dr. GH. ZAHARIA

Analiza profundă a situației politice mondiale, mutațiile intervenite în raportul de forțe sociale și politice din diferite țări ale lumii, tendințele manifestate, au dus conducerea partidului nostru la concluzia, exprimată de tovarășul Nicolae Ceaușescu în raportul Comitetului Central prezentat la cel de-al XI-lea Congres al Partidului Comunist Român, potrivit căreia „dezvoltarea socială contemporană, evenimentele internaționale impun mai mult ca oricând întărirea pe baze noi a unității clasei muncitoare, a tuturor forțelor revoluționare, progresiste. O importanță primordială are, în această direcție, colaborarea și unitatea dintre comuniști și socialiști. În vederea realizării acestui țel — sublinia secretarul general al partidului nostru — este necesar să se pornească de la ceea ce unește, de la experiența pozitivă de pînă acum și să se acționeze din ambele părți pentru depășirea oricăror greutăți, spre a se ajunge la o adevărată reconciliere istorică între partidele comunist și socialist, la întărirea colaborării lor“.

La baza acestei concluzii se află o bogată experiență istorică a partidului nostru rezultată din analiza obiectivă a realităților, a raportului de forțe dintre taberele aflate în luptă în diferite perioade concrete, a țelurilor majore urmărite, eliberată de dogmatism în aprecierea situației și în adoptarea metodelor și mijloacelor de acțiune care să permită atingerea acestor țeluri.

În această ordine de idei trebuie înțelese alianțele, înțelegerile, acordurile încheiate de Partidul Comunist Român în anii ilegalității. Ele au fost rezultatul necesar și legitim al multor și îndelungatelor eforturi făcute în vederea unirii tuturor forțelor patriotice și democratice interesate dintr-un motiv sau altul în lupta împotriva forțelor reacțiunii și fascismului, împotriva adversarilor potențiali ai intereselor poporului român. Exemplele istoriei ni se înfățișează, pe acest tărîm, într-o multitudine de variante, pe care le regăsim în momentele nodale ale societății românești, cînd a fost posibilă realizarea unității forțelor patriotice ale țării, ca principală condiție a obținerii unor succese mai mari sau mai mici. Suma lor a constituit însă o experiență care în anii hotărîtorii 1943—1944 au salvat țara de la o catastrofă imensă.

Un asemenea moment l-a constituit și acordul popular antifascist de la Țebea, de la semnarea căruia aniversăm patru decenii.

Evoluția evenimentelor interne și internaționale în deceniul al patrulea al secolului nostru a ridicat în fața poporului român necesitatea luptei împotriva pericolului hitlerist și a Coloanei a cincea a acestuia, îndeosebi a Gărzii de Fier, care a dus o politică profund antinațională și a prejudiciat grav interesele poporului român, punînd în pericol însăși existența României ca stat independent și suveran. În primele rînduri ale mișcării antifasciste s-a aflat clasa muncitoare, în frunte cu Partidul Comunist Român, care a militat pentru concentrarea tuturor forțelor democratice împotriva pericolului nazist.

Desfășurată în contextul unor împrejurări istorice complexe, contradictorii, activitatea P.C.R. a avut la bază o orientare politică din ce în ce mai suplă și realistă, cerută de noile condiții și necesități. În confruntarea cu realitățile istorice interne și internaționale, partidul comunist a eliminat din propaganda sa concepția falsă, care de fapt nu-i aparținea, cu privire la caracterul „multinațional“ al statului român, concepție care conducea la concluzia profund dăunătoare a destrămării lui, înlocuind-o cu tezele asupra necesității apărării independenței și suveranității României în cadrul unui regim larg democratic.

Dobindînd o prețioasă experiență în cursul bătăliilor de clasă din anii crizei economice, culminate cu luptele muncitorilor ceferiști și petroliști din ianua-

rie—februarie 1933, P.C.R. a acționat cu consecvență pentru realizarea Frontului Unic Muncitoresc, în care vedea premisa pentru unirea în jurul clasei muncitoare a tuturor păturilor sociale interesante în propășirea democratică a țării. Urmind la scurtă vreme după instaurarea dictaturii hitleriste în Germania, luptele proletariatului român din februarie 1933 s-au remarcat tocmai prin caracterul lor antiimperialist, împotriva amestecului monopolurilor străine în treburile interne ale țării, pentru apărarea atât a drepturilor economice ale muncitorilor, cât și a însăși independenței naționale a poporului român. Prin aceasta, ele au avut o însemnătate internațională, înscriindu-se printre primele mari acțiuni ale proletariatului mondial pentru apărarea drepturilor și libertăților democratice, a independenței și suveranității naționale a popoarelor.

În perioada ce a urmat, partidul comunist a reușit să realizeze, pe o platformă comună, o serie de grupări și organizații democratice cu puternice legături în masele largi populare. O primă realizare pe această linie a constituit-o acordul, încheiat în septembrie 1934, între Comitetul Național Antifascist, Liga Muncii și Partidul Socialist Unitar.

Pentru a răspunde adevărului leninist potrivit căruia comuniștii trebuie să se găsească acolo unde sînt masele muncitoare, în același an P.C.R. s-a orientat spre autoidolvarea Consiliului General al Sindicatelor Unitare, care activa sub îndrumarea sa, și spre încadrarea membrilor acestora în sindicatele afiliate Confederației Generale a Muncii, în care comuniștii, social-democrații, socialiștii și muncitorii fără de partid să acționeze împreună. În 1935 această orientare avea să se înfăptuiască și să pună astfel capăt sciziunii mișcării muncitorești pe linie profesională.

Discuțiile îndelungate purtate în jurul unor propuneri reciproce ale P.C.R. și P.S.D. pentru acțiuni comune pe plan politic s-au soldat cu încheierea, în octombrie 1934, a unui protocol de front unic între delegații organelor conducătoare ale celor două partide. Deși de scurtă durată, existența acestei înțelegeri a stimulat năzuința de unitate politică a mișcării muncitorești. Spiritul ce călăuzise în luptă organizațiile semnatare ale acordului menționat a continuat să însuflețească în anii următori și alte organizații care, în condiții noi, vor încheia unele înțelegeri, avînd la temelie platforma de luptă antifascistă.

Un rol important pentru înfăptuirea Frontului Popular Antifascist l-a constituit Plenara Comitetului Central al partidului din februarie 1935. Analizînd succesele obținute de mișcarea muncitorească și democratică, Rezoluția plenarei cu privire la „sarcinile apropiate ale Partidului Comunist din România“ a reliefat necesitatea creării Frontului Popular Antifascist, care să cuprindă laolaltă muncitori, țărani, intelectuali, cercuri ale burgheziei, bărbați și femei, vîrstnici și tineri, fără deosebire de naționalitate, oameni de diferite convingeri politice și ideologice și antifasciste ale poporului român.

Adresîndu-se conducerii partidelor muncitorești și democrat-burgheze, P.C.R. a trimis delegații care să trateze cu liderii acestor partide realizarea frontului popular. În iulie 1935, a avut loc la Cluj o întîlnire între reprezentanți ai P.C.R. și președintele Frontului Plugarilor, dr. Petru Groza. În cadrul discuțiilor, reprezentantul Frontului Plugarilor a acceptat propunerea partidului comunist de a se încheia o înțelegere în vederea ducerii luptei în comun împotriva pericolului fascist. Textul definitiv al acordului a fost semnat după zece zile, la Deva. Este semnificativ faptul că partidul comunist realiza prima sa înțelegere de luptă antifascistă tocmai cu organizația democratică țărănească, înființată în 1933, care avea să aducă o contribuție prețioasă la înfăptuirea alianței muncitorești-țărănești.

Un nou și însemnat pas pe linia ralierei pe o platformă comună a forțelor democratice a fost făcut la Băcia, în cadrul unei întruniri a delegațiilor Frontului Plugarilor și Uniunii oamenilor muncii maghiari din România (Madosz), ținută la 24 septembrie 1935. Semnatarii acordului de la Băcia au lansat cu acest prilej un însuflețitor apel adresat tuturor organizațiilor democratice, de a se stringe „toți într-o tabără, cu un program comun de revindicări imediate, pentru a preveni primejdiile care amenință poporul“. Încheierea acestui acord a avut un puternic răsunet în întreaga țară. Într-o scrisoare adresată celor două organizații de masă legale, Consiliul sindical din Tg. Mureș arăta: „Noi, în numele muncitorilor organizați din Tg. Mureș, cu bucurie intrăm în acest front comun, căci astfel vedem realizarea Frontului Popular Antifascist“. În ședința din 18 octombrie 1935 a conducerii Blocului democratic, acordul de la Băcia era apreciat ca „un prim început de front popular și crede că acest exemplu de unire a forțelor democratice și de înfrățire a cetățenilor, trecînd peste deosebiri de naționalitate și religie, constituie adevăratul drum de luptă“.

Din inițiativa conducerei P.C.R., Blocul democratic a stabilit legături strânse cu Partidul Socialist (C. Popovici), încheind împreună, la 25 noiembrie 1935, la București, o înțelegere în vederea desfășurării, pe un plan mai larg, a luptei antifasciste. Pentru generalizarea succeselor obținute, la propunerea P.C.R., o delegație comună a Blocului democratic și Partidului Socialist s-a deplasat, la începutul lui decembrie 1935, în județul Hunedoara, luind contact cu reprezentanții Frontului plugarilor. Munca pe care o desfășuraseră cu asiduitate comuniștii, socialiștii și activiștii organizațiilor de masă democratice a condus la încheierea, la 6 decembrie 1935, a unui acord de luptă antifascistă. Programul manifestărilor dedicate încheierii acordului comun a început printr-o adunare populară convocată la Deva, în cadrul căreia au luat cuvântul dr. Petru Groza, Petre Constantinescu-Iași, Constantin Popovici, Scarlat Calimachi, Miron Belea, Nicolae Moscățeanu, M. Avramescu, Romulus Zăroni și alții. Acordul a fost semnat la Țebea, sub gorunul lui Horia și la mormântul lui Avram Iancu, simboluri ale străvechii dorințe de dreptate socială și libertate națională a poporului român. Acțiunea pentru făurirea frontului popular era astfel legată de întregul trecut eroic de luptă al poporului român pentru libertate națională și socială.

Acordul a fost iscălit, între alții, de Petre Constantinescu-Iași, Athanase Joja, Scarlat Callimachi, Alexandru Mihăileanu din partea Blocului democratic; de dr. Petru Groza, Miron Belea, Guia Petru-Moțu, Ion Moga-Fileru, Romulus Zăroni — din partea Frontului plugarilor; de Constantin Popovici, Nicolae Moscățeanu — din partea Partidului Socialist. Reprezentanții Madosz-ului au trimis organizațiilor prezente la Țebea o scrisoare, prin care și-au exprimat adeziunea totală la obiectivele de luptă stabilite.

Printre cele mai importante obiective ale acțiunii comune se prevedea lupta împotriva organizațiilor fasciste, pentru dreptul de organizare politică, sindicală și culturală a mulțimilor muncitoare și intelectuale, pentru mărirea salariilor și condițiuni de muncă mai omenești pentru tineret și femeia muncitoare, împotriva scumpetei și fiscalităților excesive, pentru rezolvarea datoriei agricole în folosul țărănimii, pentru lichidarea datoriilor micilor negustori și meseriași, pentru egalitatea de tratament a tuturor naționalităților conlocuitoare, pentru libertatea națională a poporului român, pentru amnistierea tuturor celor căzuți în lupta lor pentru apărarea libertăților democratice, pentru menținerea și întărirea pactelor de alianță și prietenie existente.

Se poate afirma că acordul de la Țebea era expresia năzuințelor comune ale organizațiilor ce se raliaseră liniei politice a partidului comunist de luptă pentru crearea frontului popular. „De la Țebea, din ținuturile lui Horia și ale lui Avram Iancu, luptători pentru libertate și dreptate socială — se arată în documentul semnat —, ne adresăm întregului popor din această țară și tuturor organizațiilor: partidul național-tărănesc, partidul radical-tărănesc, partidul social-democrat, partidul socialist-unitar, tuturor asociațiilor de meseriași, comercianți, funcționari, pensionari și intelectuali, cum și organizațiilor muncitorești, politice și sindicale, să se alăture acțiunii noastre, pentru a înfăptui, cu un ceas mai devreme, adevăratul front popular între toate forțele democratice din România, singura cheazășie a luptei pentru libertate și pace“.

Vestea încheierii acordului de la Țebea a fost difuzată de presa democratică a vremii, actul fiind salutat cu satisfacție de opinia publică progresistă. Ziarul „Scinteia“ nr. 27—28 din decembrie 1935, comentînd cuprinsul pactului, nota cu entuziasm: „Salutăm blocul format între Frontul plugarilor, Uniunea muncitorilor și țărănilor maghiari, Blocul pentru apărarea libertăților democratice și Partidul socialist... și sperăm că din ele va ieși o nouă întărire a frontului popular antifascist“. În articolul: „O etapă istorică în drumul frontului popular“, gazeta „Părerii“ (Bir-lad), din 10 ianuarie 1936, scria: „Pornind pe această cale, a realizărilor, Frontul popular iese din faza de gestație, afirmîndu-se tot mai evident ca unicul instrument prin care masele cetățenești pot ingenunchia fascismul“.

Practica vieții sociale dovedise că unitatea forțelor democratice pe o platformă comună antifascistă era pe deplin posibilă și că aceasta era calea care putea salva țara de la pericolul fascist. Succesul înregistrat la Țebea a îmbogățit experiența de luptă a partidului comunist în coalizarea diferitelor forțe politice ostile fascismului, a contribuit la creșterea influenței comuniștilor în rîndurile maselor, a dus la apropierea de P.C.R. și de alte forțe democratice a unor noi cercuri și grupări politice din țara noastră.

Acest succes nu fusese — desigur — obținut întîmplător; el era rezultatul unor valoroase acumulări înregistrate în anii anteriori de forțele democratice din țara noastră. El s-a înscris, de asemenea, pe linia succeselor obținute de forțele demo-

cratice europene, marcate prin făurirea fronturilor populare în Franța și Spania, chemate să bareze calea fascismului și să salvgardeze pacea lumii.

Realizarea Frontului Popular Antifascist — dezideratul firesc al maselor — nu s-a putut împlini atunci datorită condițiilor grele în care se ducea lupta, poziției oscilante pe care s-au situat unele cercuri politice chemate să contribuie la constituirea acestui front, schimbării raportului de forțe pe plan internațional în favoarea statelor fasciste și revizioniste. Dar experiența a fost de un real folos în anii dictaturii militare-fasciste, când din inițiativa comuniștilor, au fost puse bazele Frontului Unic Național de luptă pentru eliberarea țării de sub dominația celui de al III-lea Reich. Masele de muncitori, țărani și intelectuali, participanți la făurirea memorabilului acord antifascist de la Tebea, au constituit un bogat rezervor de militanți în lupta pentru răsturnarea dictaturii militare-fasciste și pentru instaurarea puterii democrat-populare în România, regăsind laolaltă, în anii 1943—1945, ca și după aceea, Partidul Comunist, Frontul plugarilor, Partidul Social-Democrat, Madosz-ul, grupări de stînga din partidele național-liberal și național-țărănesc, în Frontul Patriotic Antihitlerist, în Blocul Național-Democratic, în Frontul Patriotic Antihitlerist, în Blocul Național-Democratic, în Frontul Național-Democratic, în Blocul Partidelor Democratice. Bazele puse atunci au constituit cheagul care a unit toate forțele națiunii noastre socialiste, în lupta pentru făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate, pentru independență și pace, în Frontul Unității Socialiste, sub conducerea Partidului Comunist Român.

Astăzi, deși datele sînt schimbate față de trecut, forțele păcii fiind mult mai mari, mai organizate, și — prin aceasta — mai puternice, problemele securității popoarelor față de tendințele și actele agresive ale forțelor imperialiste, neofasciste și neocolonialiste continuă să fie actuale. Pentru ca aceste acte și tendințe să fie înlăturate, se impune unirea tuturor forțelor revoluționare și democratice din interior și din lumea întreagă în lupta pentru inaugurarea unei ere noi în viața internațională, care să asigure o dezvoltare liberă și independentă fiecărei națiuni pe calea civilizației, bunăstării și progresului neîntrerupt. Coloana vertebrală a acestor coaliții trebuie să o constituie unitatea dintre comuniști și socialiști. În ultimul timp, necesitatea reconcilierii lor istorice este tot mai bine înțeleasă în mai multe țări ale Europei occidentale și de pe alte continente.